

Criteria

Sector

- ☐ vmbo
- ☐ havo / vwo
- ☒ mbo
- ☒ ho

Thema

- ☐ Visie, beleid en kwaliteit
- ☐ LOB-leeromgeving
- ☐ LOB-programma
- ☐ Studiekeuze/ studiesucces
- ☒ Loopbaangesprek
- ☒ Doorstromen
- ☐ Arbeidsmarktinformatie
- ☐ LOB-documenten
- ☐ Ouderbetrokkenheid
- ☐ Professionalisering
- ☐ Samenwerking
- ☐ Kansengelijkheid

Jaartal

- ☒ > 2020
- ☐ 2015 - 2020
- ☐ < 2015

Soort publicatie

- ☐ Proefschrift
- ☐ Inaugurale rede/ lectorale rede
- ☒ Onderzoeksrapport
- ☐ Samenvatting onderzoeksrapport
- ☐ Artikel

ALGEMENE GEGEVENS

Titel	Een stevige positie in het hoger onderwijs. Monitor implementatie Wet invoering Associate degree-opleiding 2018-2022
Auteurs	Emina van den Berg, Harriët Prins, Koen van der Ven, Paul Bisschop. SEO Economisch Onderzoek
Hyperlink volledig onderzoek	pdf (overheid.nl)

SAMENVATTING

Samenvatting van het onderzoek

Samenvatting

Associate degree-opleidingen nemen nog steeds toe in aantal en in aantal deelnemers en hebben daarmee een stevige positie bemachtigd in het hoger onderwijs. Ad-studenten zijn overwegend tevreden over hun opleiding en na afstuderen stroomt circa 30 procent door naar een hbo-bacheloropleiding. Op de arbeidsmarkt worden verschillen waargenomen in soort dienstverband en beloning tussen alumni van voltijd en deeltijd/duale Ad-opleidingen. De Associate degree (Ad) is een tweejarige hbo-opleiding die qua niveau tussen mbo-4 en hbo-bachelor valt. Dit type opleidingen is in 2006 geïntroduceerd als pilot, waarbij het programma onderdeel was van een hbo-bacheloropleiding. Sinds 1 januari 2018 heeft de Ad een zelfstandige positie gekregen in het hoger onderwijs via de Wet invoering Associate degree-opleidingen. Deze verzelfstandiging heeft als doel om de Ad een aantrekkelijker profiel te geven voor zowel mbo-4-afgestudeerden als werkenden die zich willen op- of bijscholen. De Ad fungeert daarmee als belangrijk instrument om leven lang leren een impuls te geven. De Ad is langdurig gemonitord: allereerst tijdens de pilotfase (2006-2012)¹ en vervolgens na de wettelijke verankering op 1 september 2013. Daarnaast zijn verschillende onderzoeken naar de Ad uitgevoerd, zoals recentelijk door de Inspectie van het Onderwijs en ROA en kort geleden is een nieuw onderzoek gestart waarin o.a. de

LOB ONDERZOEK

keuzes worden blootgelegd die gemaakt worden omtrent de samenwerking tussen het mbo, hbo-bacheloropleidingen en het werkveld om (nieuwe) Ad-opleidingen zo goed mogelijk aan te laten sluiten bij de behoeften van de diverse doelgroep die de Ad aantrekt.

Dit rapport doet verslag van de meerjarige monitor (2018-2022) die is uitgevoerd na de verzelfstandiging van de Ad. Daarin staan drie thema's centraal: (1) het onderwijsaanbod; (2) de Ad-student en (3) de arbeidsmarktpositie na afstuderen. Voor deze monitor is gebruikgemaakt van een mix van bestaande bronnen (DUO-registratiegegevens en CBS Microdata) en aanvullende bronnen (enquêtes onder Ad-studenten en –alumni en interviews met aanbieders van Ad-opleidingen).

Het onderwijsaanbod en de vraag groeien door. De nieuwe status van de Ad sinds januari 2018 heeft voor een impuls gezorgd in het aanbod. In 2020-2021 werden in totaal 325 Ad-opleidingen aangeboden, in 2018-2019 waren dat er nog 280. Ad-opleidingen worden aangeboden in publiek bekostigde vorm en in private vorm. De afgelopen drie jaar zat de groei met name bij de publiek bekostigde Ad-opleidingen. Ook het aantal instromende Ad-studenten is gegroeid, met name door relatief meer voltijd en deeltijd Ad-studenten bij publiek bekostigde aanbieders. Publiek bekostigde aanbieders hebben een meer gevarieerd aanbod dan private aanbieders. Bij private aanbieders betreft driekwart een economische Ad-opleiding. Het type aanbod bij zowel publiek bekostigde als private aanbieders is sinds 2018-2019 nauwelijks veranderd. Ook de sectorkeuze van Ad-studenten is redelijk consistent over de tijd gebleken en dat geldt ook voor de top 10 meest gekozen Ad-opleidingen.

De aantrekkingskracht en tevredenheid scoren nog steeds goed. De Associate degree trekt nog steeds aan vanwege de relatief korte opleidingsduur en de doorstroommogelijkheid naar de hbo-bachelor. Dat laatste blijkt ongeveer 30 procent van de alumni van publiek bekostigde Ad-opleidingen ook daadwerkelijk te doen. Het merendeel van de Ad-studenten is tevreden of zeer tevreden met hun opleiding in het algemeen, wat tot uiting komt in een gemiddeld rapportcijfer van rond de 7. Publiek bekostigde Ad-opleidingen scoren net iets beter dan private Ad-opleidingen. Vooral de inhoud, praktijkgerichtheid en de opgedane vaardigheden voor de beroepspraktijk worden goed gewaardeerd. Minder tevreden zijn Ad-studenten over de organisatie en studielast. De diepgang van de opleiding lijkt een mogelijk

LOB ONDERZOEK

verbeterpunt. Desondanks geven de meeste Ad-studenten en Ad alumni aan wederom voor een Ad-opleiding te kiezen, mochten ze opnieuw voor die keuze staan.

Verschillen in arbeidsmarktpositie tussen voltijd en deeltijd/duale Ad-alumni

Van degenen die niet verder studeren na de Associate degree (circa 70 procent), werkt het overgrote deel. Op de arbeidsmarkt zijn verschillen waargenomen in soort dienstverband en beloning tussen alumni van voltijd en deeltijd/duale Ad-opleidingen. Ad-alumni die in voltijd hebben gestudeerd hebben minder vaak een vast dienstverband dan degenen die de Ad in deeltijd of duale vorm hebben gevolgd. Dit verschil hangt naar alle waarschijnlijkheid samen met het verschil in (relevante) werkervaring. Uit de enquêtes blijkt namelijk dat een groot deel van de deeltijd en duale Ad-studenten na afstuderen bij dezelfde werkgever blijft werken en daar mogelijk al een vast dienstverband had. Het verschil in (relevante) werkervaring tussen voltijd en deeltijd/duale Ad-alumni lijkt ook tot uiting te komen in het bruto maandloon dat Ad-alumni verdienen. Zowel het mediane bruto maandloon als het mediane bruto uurloon van Ad-alumni die in voltijd hebben gestudeerd zijn lager dan dat van Ad-alumni die in deeltijd of duale vorm hebben gestudeerd. De beloning van Ad-alumni die in voltijd hebben gestudeerd is in de afgelopen zes jaar wel relatief het meest gegroeid.

Op basis van deze monitor vallen de volgende ontwikkelingen het meest op:

- Het aanbod van Ad-opleidingen is toegenomen sinds de verzelfstandiging, met name door de groei van opleidingen binnen de sectoren techniek en gedrag en maatschappij bij publiek bekostigde aanbieders. Desondanks wordt het aanbod nog steeds overheerst door economische Ad-opleidingen, zowel bij publiek bekostigde als bij publiek private aanbieders;
- Aanbieders van de Ad werken veelal samen met mbo-instellingen, hbo-bacheloropleidingen en het werkveld. Dit wordt enerzijds verplicht voor het kunnen doorlopen van de macrodoelmatigheidstoets en anderzijds als gewenst gezien voor een goede afstemming op de diverse doelgroep (mbo-4 en werkenden) en het afnemende werkveld. De samenwerking met het mbo blijkt zich vooral te manifesteren bij de ontwikkeling van de Ad-opleiding, maar de mate waarin dit wordt voortgezet verschilt. Vooral bij voltijddopleidingen lijkt de samenwerking met het mbo beter stand te houden dan bij deeltijd en duale Ad-opleidingen. Ondanks dat de bekendheid verbetert, is het werkveld nog niet breed bekend met de Ad.

LOB ONDERZOEK

- De Ad trekt een vrij consistente doelgroep aan, waarbij wel verschillen bestaan tussen de doelgroep van publiek bekostigde en private aanbieders en tussen voltijd en deeltijd/duale Ad-opleidingen. De belangrijkste studiekeuzemotieven zijn onveranderd: vooral de tweejarige duur en de doorstroommogelijkheid naar de hbo-bachelor trekken aan. Ad-studenten zijn het meest tevreden over de inhoud en de praktijkgerichtheid en het minst tevreden over de diepgang van de opleiding. Circa 30 procent van de studenten van publiek bekostigde Ad-opleidingen stroomt door naar de hbo-bachelor. Dit verschilt echter per opleiding, waarbij relatief het minst in de tekortsectoren;
- Op de arbeidsmarkt blijken de voornaamste opbrengsten de betere doorgroeimogelijkheden en meer werkplezier voor degenen die al werkten tijdens de Ad. Degenen die nog niet werkten zijn vooral gegroeid in vertrouwen in eigen kunnen. De gevolgde Ad-opleiding sluit voor het merendeel van de werkenden voldoende of goed aan op de huidige baan.

TRANSFER

Wat kun je uit het onderzoek meenemen naar de LOB-praktijk?

Informeer studenten over de mogelijkheid om een tweejarige Associate degree-opleiding te kunnen volgen. Vooral degenen die twijfelen of een vierjarige hbo-bacheloropleiding te lang voor hen is. Het aanbod van dit type opleiding neemt steeds verder toe, maar de onbekendheid is nog groot, ook onder werkgevers.